

omtalt Grundene saavel til selve Laanet som til Laanebeløets Størrelse og kunde for saa vidt henvise dertil, men jeg skal dog overfor dette høje Ting tillade mig at fremsætte de Hovedbetragtninger, som for mig have været de afgørende ved denne Sag.

Som dette høje Ting bekendt, have vi siden Statslaanet af 1901 set os i Stand til at møde ikke blot med Balance paa Statsregnskaberne, men ogsaa med et til Tider ret antageligt Overskud og det til Trods for overordentlig rigelige Bevillinger saavel til humane og sociale Formaal som til store offentlige Arbejder og til Samfærdselsmidlernes Udvikling. Der var derved efterhaanden oparbejdet en Kassebeholdning, som den 31. Marts 1908 naaede et Beløb af omtrent 50 Mill. Kr., alt iberegnet. Det saa saaledes ud til, at der var Mulighed for uden ekstraordinær Hjælp at kunne afholde en stor Del af de ekstraordinære Bevillinger, som ere vedtagne, siden Laanet af 1901 var udtømt til Fyldstgørelse af Formaalet med det. Men den Opgang, som karakteriserede Perioden til Aarene 1907—08, holdt sig ikke, og hvad værre var: Nedgangen kom uforudseeligt pludselig og indtraf paa et Tidspunkt, hvor Statens Udgifter var stegne betydeligt, dels ved de omfattende Lønningsforbedringer til Statens Funktionærer og dels ved de overordentlig rigelige Udgifter til Aktiverhvervelser, særlig paa Jernbanevæsenets Omraade, og paa et Tidspunkt, hvor Statens Indtægter undergik uberegnelige Svingninger ved, at Toldloven og de med denne i Forbindelse staaende Kompensationslove traadte i Kraft. Disse Omstændigheder i Forening have hærgtet Kassebeholdningens disponible Del i forholdsvis kort Tid og have endogsaa bevirket, at man, for at holde Statsmaskineriet i Gang, har maattet ty til ekstraordinær Assistance fra Nationalbanken, en Fremgangsmaade, som baade reelt og formelt er uheldig, men som var nødvendig, saaledes som Situationen forelaa.

Man maa derfor ty til at skabe ekstraordinære Indtægter for at dække en Del af de ekstraordinære Udgifter, som ere afholdte uden Laan, en Foranstaltning, som man finder saa meget mere betimelig, som disse Udgifter virkelig repræsentere en udbyttegivende Aktiverhvervelse i en økonomisk Statsstyrelses Haand. Disse Aktiver repræsentere — bortset fra, hvad der er afholdt af Laanet af 1901 — en Anskaffelsesværdi af ca. 55 Mill. Kr. ved Udgangen af 1910. Dertil kommer, at vi

staa overfor de betydelige Udgifter, som Jernbaneloven af 27. Maj 1908 vil medføre, til Statsbaneanlæg og til Privatbaneanlæg med Statsbidrag og ligeledes overfor Forskudsudgifter til Den sjællandske Bondestands Sparekasse og til Afvikling af Bankkrisen. Disse sidste Udgifter burde maaske rettest affholdes af de ordinære Indtægter, men de ere saa betydelige, at vi, som Situationen i Øjeblikket er, ere ude af Stand til at afholde dem af Kassebeholdningen.

Disse Formaal have været bestemte for Laanets Størrelse. Dette er holdt indenfor Grænserne af det strengt nødvendige. Man har fra Regeringens Side beregnet at ville afholde ved Laan foreløbig Udgiften i 5 Aar ved Loven af 27. Maj 1908, $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig, altsaa i alt $17\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og at ville skabe en ny disponibel Kassebeholdning ved at refundere Kassen 15 Millioner af de 55 Mill. Kr., som ere medgaaede til Aktiverhvervelse siden forrige Statslaan, og som kun have kunnet affoldes paa Bekostning af Kassebeholdningens disponible Midler. Disponible Midler kunne ikke undværes, uden at man kommer i den Nødvendighed at ty til ekstraordinære Forstrækninger hos Nationalbanken, hvilket hemmer denne Banks Virksomhed og derved Erhvervslivet i det hele. Endelig udkræves 5 Mill. Kr. til Den sjællandske Bondestands Sparekasse og 10 Millioner til Indfrielsen i September Maaned af Statens Andel i det engelske Veksellaan paa 20 Mill. Kr. Ved denne Indfrielse vindes et mægtigt Skridt fremad til Bankkrisens endelige Afslutning og til Afslutning af de uheldige Forhold, som Bankkrisen medførte baade for Forretningslivet i Almindelighed og for Statens Stilling til Forretningslivet.

Disse Udgifter andrage tilsammen $47\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Heraf refunderer Den sjællandske Bondestands Sparekasse de 5 Mill. Kr., og naar Statens endelige Tab ved Bankgarantien er opgjort, vil det antagelig resultere i en Refusion af et Beløb, som man i Øjeblikket skønsmæssigt kan anslaa til 2 eller maaske rettere 4 Mill. Kr. Med disse 9 Mill. Kr. kan man formindske Laanebeløbet, saa man kommer til et Nettobeløb af $38\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som efter den Kurs, man har opnaaet, svarer til et nominelt Laanebeløb af ca. 40 Mill. Kr. Dette Beløb maa jeg saaledes anse for det mindste, man kan forsvare at laane, saafremt man vil gaa rolige Tider i Møde. Paa den anden Side mener jeg, at det kan forsvares at optage et saadant